

Посібник BIMx Academy · Початковий

Посібник для інвестора-початківця

Ця програма — відправна точка для кожного, хто хоче зрозуміти, як функціонує ринок капіталу, не маючи попередніх знань у сфері фінансів. Ви дізнаєтеся, яку роль біржа відіграє в економіці, хто є учасниками ринку, як працюють акції та облігації і які кроки потрібно зробити, щоб відкрити рахунок і подати першу заявку. Пояснення прості, з ілюстративними числовими прикладами в леях.

📖 9 розділів

🕒 1 h 47 min читання

👤 Широка аудиторія

Що таке ринок капіталу

Ви дізнаєтеся, навіщо існує ринок капіталу, чим первинний ринок відрізняється від вторинного і яку роль він відіграє в економіці.

Навіщо існує ринок капіталу

У будь-якій економіці є дві великі категорії учасників: ті, хто має вільні кошти, яких не використовує негайно, і ті, кому потрібні гроші, щоб створити, розширити або модернізувати свою діяльність. Родина, яка щомісяця відкладає частину доходу, має додаткові ресурси; компанія, що хоче збудувати новий завод, потребує фінансування.

Ринок капіталу — це місце, де зустрічаються ці дві категорії.

ВИЗНАЧЕННЯ

Ринок капіталу

Ринок капіталу — це сукупність механізмів, інституцій і правил, за допомогою яких випускають і торгують середньо- та довгостроковими **цінними паперами**, такими як акції та облігації. Через нього заощадження інвесторів спрямовуються до компаній і держави, які використовують їх для фінансування проєктів.

На відміну від банківського кредиту, де банк є посередником між вкладниками та позичальниками, на ринку капіталу інвестор фінансує емітента безпосередньо: купує частку компанії (акції) або позичає їй гроші (облігації). Натомість інвестор бере на себе й ризики, пов'язані з діяльністю цього емітента.

Первинний і вторинний ринок

Ринок капіталу має два «поверхи», і розуміння різниці між ними є ключовим для кожного початківця.

Критерій	Первинний ринок	Вторинний ринок
Що відбувається	Цінні папери випускають і продають уперше	Уже випущені цінні папери перепродають між інвесторами
Хто отримує гроші	Емітент (компанія або держава)	Інвестор, який продає
Приклади	Первинна публічна пропозиція акцій, новий випуск облігацій	Щоденні угоди на біржі
Основна роль	Залучення нового фінансування	Забезпечення ліквідності та формування ціни

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: від випуску до перепродажу

Вигадана компанія АТ «Agro Nord» випускає 100 000 нових акцій за ціною 50 леїв кожна і таким чином залучає 5 000 000 леїв на виробничу лінію. Це **первинний ринок**: гроші надходять компанії. Через рік Ана, яка придбала 200 акцій, продає їх Іонові на біржі по 56 леїв за штуку й отримує 11 200 леїв. Це **вторинний ринок**: гроші переходять від Іона до Ани, а компанія від цієї угоди нічого не отримує. Цифри наведено для ілюстрації.

Обидва ринки залежать один від одного. Мало хто з інвесторів купував би акції під час випуску, якби не був певен, що згодом зможе їх перепродати. Саме можливість продати на вторинному ринку робить первинну інвестицію привабливішою.

Роль ринку капіталу в економіці

Дієвий ринок капіталу приносить користь не лише інвесторам і компаніям, а й усій економіці. Його основні функції:

- ◆ **Мобілізація заощаджень** — перетворює гроші, які інакше лежали б без діла, на продуктивні інвестиції.
- ◆ **Фінансування компаній і держави** — пропонує альтернативу або доповнення до банківського кредиту.
- ◆ **Ліквідність** — дає змогу інвесторам відносно швидко перетворювати цінні папери на гроші.
- ◆ **Прозоре формування ціни** — ціна складається з попиту та пропозиції численних учасників.
- ◆ **Прозорість і належне управління** — емітенти, чиї цінні папери допущено до торгів, мають обов'язки щодо звітності, що їх дисциплінує.
- ◆ **Розподіл ризику** — ризик проєкту розподіляється між багатьма інвесторами, а не зосереджується в одній установі.

ПОРАДА

Мисліть як власник або як кредитор

Купуючи акцію, ви стаєте співвласником компанії. Купуючи облігацію, ви стаєте кредитором емітента. Ця проста відмінність допоможе вам зрозуміти всі наступні уроки.

Ринок капіталу та інші фінансові ринки

Ринок капіталу є частиною ширшої фінансової системи. Поряд із ним існують **грошовий ринок**, де торгують короткостроковими інструментами (зазвичай строком до одного року), **валютний ринок**, де обмінюють валюти, і **ринок банківського кредитування**. Ринок капіталу зосереджений на середньо- та довгостроковому фінансуванні.

У Республіці Молдова ринок капіталу регулює та наглядає **Національна комісія з фінансового ринку (НКФР)**, а Міжнародна фондова біржа Молдови (BIMx) є однією з інфраструктур, через які організовуються торги. Роль кожного учасника ми детально розглянемо в окремому уроці.

УВАГА

Інвестиція — це не депозит

На відміну від банківського депозиту з фіксованою процентною ставкою, вартість акцій та облігацій може як зростати, так і знижуватися. Ви можете втратити частину або навіть усю інвестовану суму. Інформація в цій програмі має виключно освітню мету і не є інвестиційною рекомендацією.

Головне

- ◆ Ринок капіталу поєднує тих, хто має заощадження, з тими, кому потрібне середньо- та довгострокове фінансування.
- ◆ На первинному ринку цінні папери випускаються, а гроші надходять емітентові; на вторинному ринку їх перепродають між інвесторами.
- ◆ Вторинний ринок забезпечує ліквідність і формує ціну, що робить привабливими інвестиції на первинному ринку.
- ◆ У Республіці Молдова нагляд за ринком капіталу здійснює НКФР.
- ◆ Інвестиції на ринку капіталу пов'язані з ризиком утрати коштів, на відміну від депозиту з фіксованою процентною ставкою.

Як працює біржа

Ви дізнаєтеся, як книга заявок формує ціну, як проходить торгова сесія і що означають розрахунки T+2.

Біржа як місце зустрічі заявок

Сучасна біржа — це вже не зала, повна людей, які вигукують ціни. Сьогодні торги відбуваються в **електронній системі**, яка отримує заявки на купівлю та продаж, подані уповноваженими посередниками, і автоматично зіставляє їх за чіткими правилами, однаковими для всіх учасників.

ВИЗНАЧЕННЯ

Книга заявок

Книга заявок (англійською order book) — це перелік усіх активних заявок на купівлю та продаж фінансового інструмента, який оновлюється в реальному часі й упорядкований за ціною. Найвища ціна, яку пропонують покупці, називається **ціною попиту** (bid), а найнижча ціна, яку просять продавці, — **ціною пропозиції** (ask).

Різниця між найкращою ціною пропозиції та найкращою ціною попиту називається **спредом**. Невеликий спред зазвичай свідчить про ліквідний інструмент, яким активно торгує багато покупців і продавців.

Як формується ціна

Ціну акції на біржі не встановлює ні біржа, ні компанія. Вона виникає тоді, коли покупець і продавець погоджуються на одну й ту саму ціну. Як правило, заявки виконуються за принципом **пріоритет ціни, потім пріоритет часу**: перевагу має найкраща ціна, а за однакової ціни — заявка, подана раніше.

Покупці (попит)	Кількість	Продавці (пропозиція)	Кількість
49,80 лея	300	50,20 лея	150
49,70 лея	500	50,40 лея	400
49,50 лея	1 000	50,60 лея	250

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: як виконується заявка

У наведеній вище книзі заявок (цифри ілюстративні) найкраща ціна попиту — 49,80 лея, а найкраща ціна пропозиції — 50,20 лея, отже, спред становить 0,40 лея. Якщо Міхай подає заявку на купівлю 200 акцій «за ринком», система спочатку виділить йому 150 акцій по 50,20 лея (7 530 леїв), а потім 50 акцій по 50,40 лея (2 520 леїв). Разом: 10 050 леїв, тобто середня ціна становить 50,25 лея за акцію. Ціною останньої угоди стає 50,40 лея.

Приклад показує, чому ціна безперервно змінюється: кожна угода «поглинає» заявки з книги, а нові заявки, що надходять, змінюють баланс між попитом і пропозицією. Якщо більше покупців готові платити дорожче, ціна зростає; якщо переважають продавці, ціна знижується.

Торгова сесія

Торги проводяться в проміжки часу, встановлені правилами кожної біржі, які називаються **торговими сесіями**. Точний розклад і етапи відрізняються залежно від біржі та оприлюднюються оператором ринку. Загалом торговий день може включати такі етапи:

01 Передвідкриття

Учасники можуть подавати, змінювати або скасовувати заявки, але вони ще не виконуються.

02

Відкриття

На деяких ринках система розраховує ціну відкриття, яка дає змогу виконати найбільший можливий обсяг накопичених заявок.

03

Безперервні торги

Сумісні заявки виконуються одразу після їх надходження за правилом «пріоритет ціни — пріоритет часу».

04

Закриття

Визначається ціна закриття, яку часто використовують як орієнтир на наступний день і для оцінювання портфелів.

ПОРАДА

Ознайомтеся з правилами ринку

Перш ніж торгувати, перегляньте розклад і правила, оприлюднені біржею, і з'ясуйте у свого брокера, до котрої години протягом дня можна подавати заявки.

ПОРАДА

Розклад на BIMx

На Міжнародній фондовій біржі Молдови торгова сесія проходить у робочі дні з 10:00 до 14:00 за молдовським часом і складається із семи станів — від передвідкриття до закриття. Календар торгових днів публікується на bimx.md до першої торгової сесії.

Розрахунки: що відбувається після угоди

Момент виконання вашої заявки не обов'язково збігається з моментом, коли ви фактично отримуєте акції або гроші. Власне переказ називається **розрахунками** і здійснюється через післяторговельну інфраструктуру, у якій центральний депозитарій реєструє зміну власника.

ЦИКЛ РОЗРАХУНКІВ T+2

Дата розрахунків = T (день угоди) + 2 робочі дні

T+2 — цикл, який застосовують на багатьох ринках; кожен ринок встановлює власний строк, який може бути коротшим або довшим. Перевірте строк, що діє на ринку, де ви торгуєте.

Наприклад, на ринку з циклом T+2, якщо ви купуєте акції в понеділок, розрахунки відбуваються в середу: лише тоді акції реєструються на ваше ім'я, а гроші надходять продавцеві. Якщо тим часом випадають вихідні або неробочий день, строк відповідно подовжується.

УВАГА

Відображена ціна не є гарантією

Ціна останньої угоди показує лише, за якою ціною було укладено найостаннішу угоду. За інструментами з невеликою кількістю заявок велика заявка може бути виконана за суттєво іншими цінами.

Головне

- ◆ Біржа — це електронна система, яка зіставляє заявки на купівлю та продаж за прозорими правилами.
- ◆ Книга заявок показує ціни попиту та пропозиції; різниця між ними — це спред.
- ◆ Ціна формується в результаті зустрічі попиту й пропозиції за принципом «пріоритет ціни, потім пріоритет часу».
- ◆ Розклад і етапи торгової сесії відрізняються залежно від біржі та визначаються правилами ринку.
- ◆ Розрахунки — це фактичний переказ грошей і цінних паперів; на багатьох ринках вони здійснюються за схемою T+2.

Учасники ринку

Ви познайомитеся з учасниками ринку капіталу — емітентами, інвесторами, брокерами, біржею, центральним депозитарієм і НКФР — та з тим, як вони взаємодіють.

Попит на капітал і його пропозиція: емітенти та інвестори

Ринок капіталу функціонує як екосистема, у якій кожен учасник має чітко визначену роль. На кінцях ланцюга перебувають ті, кому потрібні гроші, і ті, хто їх пропонує.

ВИЗНАЧЕННЯ

Емітент

Емітент — це суб'єкт, який випускає цінні папери, щоб залучити фінансування: акціонерне товариство, що випускає акції або облігації, держава, що випускає державні цінні папери, чи орган місцевого публічного управління, що випускає облігації. Емітент бере на себе зобов'язання перед інвесторами, зокрема зобов'язання щодо розкриття інформації.

Інвестори — це ті, хто купує цінні папери. Вони можуть бути індивідуальними інвесторами (фізичними особами, які інвестують свої заощадження) або інституційними інвесторами (банками, страховими компаніями, інвестиційними фондами), які управляють великими сумами й, як правило, мають спеціалізовані аналітичні команди.

Інтереси обох сторін взаємодоповнювальні. Емітент шукає фінансування за якомога розумнішою ціною, а інвестор — дохід, співмірний із ризиком, який він бере на себе. Щоб інвестори мали довіру, емітенти, чиї цінні папери пропонуються публічно або допущені до торгів, мають оприлюднювати інформацію про свою діяльність і фінансові результати. Ця інформація допомагає інвесторам ухвалювати зважені рішення, а не покладатися на чутки.

Той самий інвестор може з часом виконувати різні ролі: сьогодні він купує акції компанії, а через кілька років продає їх іншому інвесторові на вторинному ринку. І компанія може водночас бути емітентом власних акцій та інвестором в облігації інших емітентів.

Посередники: інвестиційні компанії

Індивідуальний інвестор не подає заявки безпосередньо в систему біржі. Він діє через **інвестиційну компанію**, яку часто називають **брокером**, що має необхідну ліцензію та є учасником ринку.

- ◆ Відкриває та веде інвестиційний рахунок клієнта.
- ◆ Приймає заявки клієнта й передає їх на ринок для виконання.
- ◆ Веде облік грошей і фінансових інструментів клієнта.
- ◆ Оцінює профіль інвестора та інформує клієнта про ризики й витрати.
- ◆ Залежно від ліцензії може надавати й інші послуги, як-от інвестиційне консультування або посередництво під час випуску цінних паперів на первинному ринку.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: вартість посередництва

Елена хоче купити акції на суму 20 000 леїв. Її брокер стягує ілюстративну комісію в розмірі 0,5 % від суми угоди. Комісія становить $20\,000 \times 0,5\% = 100$ леїв, отже, загалом Елена сплатить 20 100 леїв. Реальні комісії відрізняються залежно від брокера й можуть включати інші збори; наведені тут цифри мають лише ілюстративний характер.

Інфраструктура ринку: біржа та центральний депозитарій

Щоб угоди укладалися правильно й безпечно, ринку потрібна спільна інфраструктура, якою користуються всі учасники.

Установа	Основна роль	Проста аналогія
Біржа (оператор ринку)	Організовує торги, допускає інструменти, зіставляє заявки та оприлюднює ціни	Організований ринок, де зустрічаються покупці й продавці
Центральний депозитарій	Веде облік власників цінних паперів і забезпечує розрахунки за угодами	Реєстр, який у будь-який момент показує, хто чим володіє
Інвестиційна компанія	Забезпечує клієнтам посередницький доступ до ринку	Вхідні двері для інвестора

Сьогодні цінні папери існують у **бездокументарній** формі: це вже не паперові сертифікати, а електронні записи. Тому роль центрального депозитарію є ключовою — запис у його обліку підтверджує, хто є власником цінних паперів після розрахунків.

ПОРАДА

Інфраструктура в Республіці Молдова

Оператором ринку є Міжнародна фондова біржа Молдови (BIMx), яку НКФР 21 серпня 2026 р. уповноважила на управління регульованим ринком і MTF. Облік цінних паперів і розрахунки за угодами здійснюються через Єдиний центральний депозитарій (ЄЦД) у режимі T+2.

Наглядовий орган: НКФР

Довіра є основою будь-якого фінансового ринку. У Республіці Молдова ринок капіталу регулює та наглядає **Національна комісія з фінансового ринку (НКФР)**. Роль наглядового органу в загальних рисах охоплює:

- ◆ Ухвалення нормативних актів, що застосовуються до учасників ринку.
- ◆ Видачу ліцензій і дозволів посередникам та інфраструктурам ринку.
- ◆ Нагляд за дотриманням правил прозорості та поведінки.

- ◆ Захист прав інвесторів і протидію зловживанням на ринку.

УВАГА

Нагляд не усуває інвестиційного ризику

Те, що брокер має ліцензію, а ринок перебуває під наглядом, не означає, що ваші інвестиції гарантовані. Регулятор стежить за дотриманням правил, але ціна акцій або здатність емітента сплачувати свої борги можуть змінитися в несприятливий бік.

ПОРАДА

Шлях заявки коротко

Інвестор передає заявку брокерові → брокер вносить її в систему біржі → заявка виконується, коли знаходить зустрічну сторону → центральний депозитарій реєструє перехід цінних паперів під час розрахунків → усе це під наглядом НКФР.

Головне

- ◆ Емітенти залучають фінансування за допомогою цінних паперів, а інвестори — індивідуальні чи інституційні — їх купують.
- ◆ Індивідуальні інвестори отримують доступ до біржі через ліцензовані інвестиційні компанії (брокерів).
- ◆ Біржа організовує торги, а центральний депозитарій веде облік прав власності та забезпечує розрахунки.
- ◆ НКФР регулює ринок капіталу Республіки Молдова та здійснює нагляд за ним.
- ◆ Нагляд знижує ризик зловживань, але не гарантує доходу й не усуває інвестиційного ризику.

BIMx: біржа Республіки Молдова

Ви дізнаєтеся, що таке Міжнародна фондова біржа Молдови, хто здійснює нагляд за нею, хто є її акціонерами і на якому етапі перебуває запуск торгів.

Уповноважений оператор ринку

ВИЗНАЧЕННЯ

Оператор ринку

Оператор ринку — це суб'єкт, уповноважений наглядовим органом управляти ринком капіталу та забезпечувати його функціонування: він встановлює правила, допускає учасників та інструменти до торгів і наглядає за проведенням торгових сесій. У Республіці Молдова цю роль виконує Міжнародна фондова біржа Молдови (BIMx).

21 серпня 2026 р. Національна комісія з фінансового ринку (НКФР) уповноважила BIMx управляти двома ринками та забезпечувати їх функціонування: **регульованим ринком і багатосторонньою торговельною системою (MTF)**. Обидва ринки працюють під наглядом НКФР відповідно до Закону № 171/2012 про ринок капіталу.

Ринок	Для кого призначений
Регульований ринок	Емітенти, які відповідають повним вимогам щодо допуску та звітності, визначеним Правилами BIMx
MTF	Емітенти, для яких Правила BIMx передбачають адаптовані умови допуску, наприклад менші компанії або ті, що здійснюють перший випуск

Інфраструктура: платформа, депозитарій, брокери

- ◆ **Торговельна платформа:** ARENA Trading, розроблена Бухарестською фондовою біржею (BVB) і використовується в режимі SaaS.
- ◆ **Розрахунки:** через Єдиний центральний депозитарій (ЄЦД) у режимі T+2, у молдовських леях.
- ◆ **Доступ інвесторів:** виключно через брокерів, тобто інвестиційні компанії, ліцензовані НКФР і допущені як учасники біржі.
- ◆ **Ринкові дані:** публічні, із затримкою 15 хвилин, на bimx.md.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: шлях заявки на BIMx

Ана хоче купити 100 акцій компанії, що пройшла лістинг на BIMx. Вона передає заявку своєму брокерові, учаснику біржі. Атестований біржовий агент вносить її в ARENA Trading. Заявка виконується під час торгової сесії, а через два робочі дні ЄЦД реєструє акції на ім'я Ани й перераховує гроші продавцеві.

Хто володіє BIMx

BIMx — це державно-приватне партнерство. Початковий статутний капітал становить **29 475 000 леїв** (приблизно 1,5 млн євро), а до складу акціонерів входять **десять інституційних суб'єктів** із Республіки Молдова та Румунії з ключових галузей економіки й фінансового ринку.

Акціонер	Частка
Бухарестська фондова біржа	26,67 %
Агентство публічної власності	20 %
Donaris Vienna Insurance Group	11,67 %
maib	10 %
GRAWE Carat Asigurări	10 %
Moldindconbank	6,67 %
MK Kredit Company	5 %
OTP Bank Moldova, Moldcell, Premier Energy PLC	по 3,33 %

Через Агентство публічної власності держава володіє 20 % акцій. Бухарестська фондова біржа є водночас акціонером і технічним партнером: вона надає торговельну платформу.

На якому етапі перебуває запуск

01

21 серпня 2026

Дозвіл НКФР на регульований ринок і MTF.

02

28 вересня 2026

Починається процедура допуску брокерів і емітентів — завершальний етап перед запуском торгів.

03

1 жовтня 2026

Платформа ARENA переходить у промислову експлуатацію відповідно до чинного операційного календаря.

04**Паралельно**

Підключення до системи ЄЦД, затвердження операційних правил, навчання брокерів роботи в ARENA Trading і симуляції торгів.

05**До кінця 2026 року**

Запланований перший лістинг.

УВАГА**Інструменти з BVM**

Акції та облігації, якими нині торгують на Фондовій біржі Молдови, не переходять на BIMx автоматично. Кожен емітент проходить процедуру допуску на BIMx; перелік допущених інструментів публікується на bimx.md. Якщо ви володієте такими інструментами, запитайте свого брокера про плани емітента.

ПОРАДА**Як підготуватися інвесторові**

До першого лістингу пройдіть уроки про акції, заявки та вибір брокера. Коли перелік учасників BIMx буде опубліковано на bimx.md, перевірте, чи є ваш брокер учасником біржі.

Головне

- ◆ BIMx — оператор ринку, якого НКФР 21 серпня 2026 р. уповноважила на управління регульованим ринком і MTF.
- ◆ Торги проводяться на платформі ARENA Trading (розробленій BVV), а розрахунки — через ЄЦД за схемою T+2.
- ◆ Інвестори отримують доступ до біржі лише через брокерів — учасників BIMx.
- ◆ BIMx має десять інституційних акціонерів із Молдови та Румунії і початковий статутний капітал 29 475 000 леїв.
- ◆ Допуск брокерів і емітентів розпочався 28 вересня 2026 р.; перший лістинг заплановано до кінця 2026 року.

Акції

Ви зрозумієте, що означає володіти акцією, які права вона вам надає і як можна заробляти на дивідендах і зростанні ціни.

Що таке акція

ВИЗНАЧЕННЯ

Акція

Акція — це цінний папір, що становить частку статутного капіталу акціонерного товариства. Її власник, якого називають **акціонером**, стає співвласником компанії пропорційно до кількості акцій, якими він володіє.

Якщо компанія випустила 1 000 000 акцій, а ви володієте 10 000 із них, то вам належить 1 % компанії. Це не означає, що ви можете забрати 1 % її будівель чи обладнання, — ви маєте пропорційні права щодо її результатів і рішень у межах, установлених законом і статутом товариства.

Важливим аспектом є **обмежена відповідальність**: як акціонер ви ризикуєте лише інвестованою сумою. Якщо компанія опиниться у скрутному становищі, ви можете втратити вартість акцій, але не відповідаєте особистим майном за борги компанії.

Для компанії випуск акцій — це спосіб залучити капітал, не беручи на себе боргових зобов'язань: гроші, отримані від акціонерів, не потрібно повертати до певної дати. Натомість компанія ділить власність, а отже, і майбутні прибутки з новими акціонерами.

Права акціонера

Володіння акціями надає вам низку прав. Їхній точний зміст залежить від типу акцій і статуту товариства, але загалом для простих акцій вони охоплюють:

- ◆ **Право голосу** на загальних зборах акціонерів, наприклад під час обрання органів управління чи затвердження розподілу прибутку.

- ◆ **Право на дивіденди**, коли загальні збори ухвалюють рішення розподілити частину прибутку.
- ◆ **Право на інформацію** про діяльність і фінансовий стан товариства.
- ◆ **Право на отримання частини майна, що залишилося** в разі ліквідації, після розрахунків з усіма кредиторами.

Характеристика	Прості акції	Привілейовані акції
Право голосу	Так, як правило	Як правило, обмежене або відсутнє
Дивіденди	Змінні, залежать від рішення акціонерів	Зазвичай мають пріоритет у виплаті, часто в заздалегідь визначеному розмірі
У разі ліквідації	Виплати здійснюються після кредиторів і привілейованих акцій	Виплати здійснюються раніше, ніж за простими акціями

Як заробляти на акціях

Дохідність інвестиції в акції може мати два джерела: **дивіденди** і **приріст капіталу**.

Дивіденд — це частина прибутку, що розподіляється між акціонерами. Він не гарантований: компанія може вирішити реінвестувати прибуток у розвиток або взагалі не мати прибутку. **Приріст капіталу** виникає, коли ви продаєте акції за ціною, вищою за ціну купівлі. Якщо ціна знижується, ви фіксуєте втрату капіталу.

ЗАГАЛЬНА ДОХІДНІСТЬ АКЦІЇ

$$\text{Загальна дохідність (\%)} = (\text{Ціна продажу} - \text{Ціна купівлі} + \text{Отримані дивіденди}) \div \text{Ціна купівлі} \times 100$$

Спрощена формула не враховує комісій і податків, які зменшують фактичну дохідність.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: дивіденд і приріст капіталу

Віктор купує 100 акцій по 40 леїв кожна, інвестуючи 4 000 леїв. Протягом року компанія виплачує дивіденд у розмірі 2 леї на акцію, тож Віктор отримує 200 леїв. Наприкінці року він продає акції по 44 леї й отримує 4 400 леїв, тобто приріст капіталу становить 400 леїв. Загальна дохідність дорівнює $(4\,400 - 4\,000 + 200) \div 4\,000 \times 100 = 15\%$ до сплати комісій і податків. Якби ціна знизилася до 35 леїв, результат становив би $(3\,500 - 4\,000 + 200) \div 4\,000 \times 100 = -7,5\%$. Цифри ілюстративні.

Що впливає на ціну акцій

У короткостроковій перспективі ціна акції відображає баланс між попитом і пропозицією на біржі. У довгостроковій перспективі на неї, як правило, впливають результати діяльності компанії та очікування інвесторів щодо майбутніх прибутків. Серед чинників, які можуть мати значення:

- ◆ Фінансові результати компанії та її перспективи зростання.
- ◆ Загальна економічна ситуація, інфляція та рівень процентних ставок.
- ◆ Тенденції в галузі, у якій працює компанія.
- ◆ Ліквідність акції, тобто легкість, з якою її можна купити або продати.
- ◆ Нова інформація, оприлюднена емітентом, і загальні настрої інвесторів.

УВАГА

Минулі дивіденди не гарантують майбутніх

Те, що компанія виплачувала дивіденди або що ціна її акцій зростала в минулому, не гарантує, що так буде й надалі. Минулі результати не є надійним показником майбутніх.

Головне

- ◆ Акція становить частку капіталу товариства, а акціонер стає його співвласником.
- ◆ Прості акції, як правило, надають право голосу й право на дивіденди; привілейовані мають пріоритет у виплаті дивідендів, але зазвичай обмежене право голосу.
- ◆ Дохід від акцій складається з дивідендів і приросту капіталу, але жодне з них не гарантоване.
- ◆ Відповідальність акціонера обмежена інвестованою сумою.
- ◆ Ціна акцій залежить від попиту й пропозиції, результатів компанії та економічної ситуації.

Облігації

Ви дізнаєтеся, як працює облігація — номінальна вартість, купон, строк погашення — і чому її ціна знижується, коли процентні ставки зростають.

Що таке облігація

ВИЗНАЧЕННЯ

Облігація

Облігація — це цінний папір, за допомогою якого емітент позичає кошти в інвесторів. Емітент зобов'язується періодично сплачувати проценти, які називаються **купоном**, і погасити **номінальну вартість** у встановлену дату, яку називають **датою погашення**.

Якщо завдяки акціям ви стаєте співвласником, то завдяки облігаціям — **кредитором**. Ви не маєте права голосу й не берете участі в прибутку компанії, але маєте право на обіцяні виплати незалежно від того, чи рік для компанії був дуже вдалим, чи звичайним. У разі неплатоспроможності кредиторам, як правило, платять раніше, ніж акціонерам.

Елементи облігації

Елемент	Що означає	Ілюстративний приклад
Номінальна вартість	Сума, яку емітент сплачує за однією облігацією в дату погашення	1 000 леїв
Купонна ставка	Річні проценти, виражені у відсотках від номінальної вартості	8 % річних
Періодичність купона	Як часто виплачується купон	Щорічно або раз на пів року
Строк погашення	Дата, у яку погашається номінальна вартість	Через 3 роки
Емітент	Хто позичає кошти й бере на себе зобов'язання з виплат	Держава або компанія

РІЧНИЙ КУПОН

Річний купон = Номінальна вартість × Купонна ставка

Якщо купон виплачується раз на пів року, річна сума ділиться на дві рівні виплати.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: грошові потоки облігації

Сергію купує 10 облігацій номінальною вартістю 1 000 леїв кожна з річним купоном 8 % і строком погашення через 3 роки, сплачуючи 10 000 леїв. Щороку протягом трьох років він отримує $10 \times 1\,000 \times 8\% = 800$ леїв. У дату погашення йому також повертають номінальну вартість — 10 000 леїв. Загалом він отримує 2 400 леїв купонних виплат плюс 10 000 леїв погашення до сплати податків і комісій. Цифри ілюстративні.

Державні та корпоративні облігації

Облігації розрізняються насамперед за емітентом, а це безпосередньо впливає на рівень ризику.

- ◆ **Державні облігації** випускає держава для фінансування бюджету або рефінансування боргів. Загалом їх вважають одними з найменш ризикових інструментів на внутрішньому ринку, адже держава має стабільні джерела доходів, проте й вони не є повністю безризиковими.
- ◆ **Корпоративні облігації** випускають компанії. Оскільки ризик того, що компанія не зможе сплатити свої борги, як правило, вищий, вони часто пропонують вищі купони, ніж державні облігації з подібним строком погашення.
- ◆ **Муніципальні облігації** випускають органи місцевого публічного управління для проєктів інфраструктури або місцевого значення.

УВАГА

Високий купон часто сигналізує про вищий ризик

Якщо облігація пропонує купон, значно вищий за рівень інших подібних облігацій, ринок, імовірно, вимагає компенсації за вищий ризик. Основним є кредитний ризик: емітент може затримати виплату купонів чи номінальної вартості або взагалі припинити їх сплачувати.

Ціна облігації та рівень процентних ставок

Облігаціями можна торгувати на вторинному ринку до настання строку погашення, і їхня ціна не обов'язково дорівнює номінальній вартості. Основне правило таке: **коли ринкові процентні ставки зростають, ціна наявних облігацій знижується, і навпаки.**

Причина проста. Якщо у вас є облігація з купоном 8 %, а тим часом на ринку випускають подібні облігації з купоном 10 %, ніхто не заплатить повну номінальну вартість за вашу менш вигідну облігацію. Щоб продати її, вам доведеться погодитися на нижчу ціну, аби покупець отримав дохідність, порівнянну з ринковою.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: поточна дохідність

Облігація номінальною вартістю 1 000 леїв передбачає річний купон у розмірі 80 леїв (8 %). Якщо ринкові ставки зростають і її ціна знижується до 900 леїв, покупець отримує **поточну дохідність** $80 \div 900 \times 100 \approx 8,9 \%$, а в дату погашення отримує 1 000 леїв, тобто заробляє ще й 100 леїв на різниці в ціні. Якщо ставки знижуються і ціна зростає до 1 050 леїв, поточна дохідність становить $80 \div 1\,050 \times 100 \approx 7,6 \%$. Цифри ілюстративні.

ПОРАДА

Якщо ви тримаєте облігацію до погашення

Коливання ціни мають значення насамперед тоді, коли ви продаєте облігацію до строку погашення. Якщо ви тримаєте її до кінця, а емітент виконує свої зобов'язання, ви отримаєте обіцяні купони та номінальну вартість незалежно від проміжних коливань ціни.

Головне

- ◆ Облігація — це позика, надана емітентові; інвестор стає кредитором, а не власником.
- ◆ Основні елементи — номінальна вартість, купонна ставка, періодичність виплат і строк погашення.
- ◆ Корпоративні облігації, як правило, пропонують вищі купони, ніж державні, щоб компенсувати вищий кредитний ризик.
- ◆ Ціна наявних облігацій рухається у протилежному напрямку до рівня ринкових процентних ставок.
- ◆ Якщо ви тримаєте облігацію до погашення, а емітент здійснює виплати, коливання ціни не впливають на обіцяні вам надходження.

Дохідність і ризик

Ви зрозумієте, чому вища потенційна дохідність супроводжується вищим ризиком і як вам допомагають інвестиційний горизонт і диверсифікація.

Співвідношення ризику та дохідності

Одна з найважливіших ідей у фінансах полягає в тому, що **дохідності без ризику не буває**. Інвестори погоджуються брати на себе вищий ризик лише тоді, коли мають перспективу вищого потенційного доходу. Саме тому інструменти, що обіцяють високу дохідність, майже завжди є й ризикованішими.

ВИЗНАЧЕННЯ

Дохідність і ризик

Дохідність — це прибуток або збиток від інвестиції за певний період, який зазвичай виражають у відсотках від інвестованої суми. **Ризик** — це ймовірність того, що фактичний результат відрізнятиметься від очікуваного, зокрема ймовірність втратити частину або всю інвестовану суму.

ДОХІДНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЇ

$$\text{Дохідність (\%)} = (\text{Кінцева вартість} - \text{Початкова вартість} + \text{Отримані доходи}) \div \text{Початкова вартість} \times 100$$

Отриманими доходами можуть бути дивіденди або купони. Щоб отримати реалістичну картину, відніміть комісії та податки.

Інструмент	Загальний ризик	Потенційна дохідність	Коливання вартості
Банківський депозит	Низький	Низька	Дуже незначне
Державні облігації	Від низького до помірного	Від низької до помірної	Від незначного до помірного
Корпоративні облігації	Помірний	Помірна	Помірне
Акції	Високий	Висока	Значне

Наведена вище таблиця — це загальне, орієнтовне порівняння. На практиці ризик залежить від кожного конкретного емітента й інструмента: облігація фінансово слабкої компанії може бути ризикованішою за акції надійної компанії.

Види ризику

- ◆ **Ринковий ризик** — ціни знижуються через загальні чинники, наприклад уповільнення економіки.
- ◆ **Ризик, специфічний для емітента**, — певна компанія має проблеми, наприклад втрачає важливих клієнтів.
- ◆ **Кредитний ризик** — емітент облігації не сплачує купонів або номінальної вартості.
- ◆ **Ризик ліквідності** — ви не можете знайти покупців за прийнятною ціною, коли хочете продати.
- ◆ **Процентний ризик** — зростання процентних ставок знижує ціну наявних облігацій.
- ◆ **Валютний ризик** — якщо ви інвестуєте в іншій валюті, зміна її курсу щодо лея може зменшити ваш дохід.
- ◆ **Інфляційний ризик** — зростання цін знижує купівельну спроможність зароблених грошей.

УВАГА

Остерігайтеся обіцянок гарантованого доходу

До будь-якої пропозиції, що обіцяє високу дохідність «без ризику», слід ставитися з великою обережністю. На ринку капіталу дохід не гарантований, а минулі результати не гарантують майбутніх.

Інфляція та інвестиційний горизонт

Зазначена дохідність інвестиції — це **номінальна дохідність**. Для вашої купівельної спроможності насправді важить **реальна дохідність**, тобто дохідність з урахуванням інфляції.

РЕАЛЬНА ДОХІДНІСТЬ (НАБЛИЖЕНО)

$$\text{Реальна дохідність} \approx \text{Номінальна дохідність} - \text{Рівень інфляції}$$

Це наближення добре працює за невеликих значень інфляції та дохідності.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: вплив інфляції

У вас є 10 000 леїв, і за рік ви отримуєте номінальну дохідність 7 %, тобто 700 леїв. Якщо інфляція того року становить 5 %, реальна дохідність дорівнює приблизно $7\% - 5\% = 2\%$. Інакше кажучи, хоча у вас 10 700 леїв, ваша купівельна спроможність зросла лише приблизно на 200 леїв. Якби ви тримали гроші вдома, ці 10 000 леїв втратили б близько 5 % купівельної спроможності. Цифри ілюстративні.

Інвестиційний горизонт — це період, протягом якого ви можете тримати гроші інвестованими, не потребуючи їх. Що довший горизонт, то більше часу у вас є, щоб перекрити тимчасові зниження цін. Гроші, які знадобляться вам найближчим часом,

наприклад на заплановані витрати через кілька місяців, зазвичай доречніше тримати в інструментах з незначними коливаннями вартості.

Диверсифікація коротко

Вислів «не кладіть усі яйця в один кошик» підсумовує ідею **диверсифікації**: ви розподіляєте гроші між кількома інструментами, емітентами або галузями, щоб проблема з одним із них не завдала серйозної шкоди всьому вашому портфелю.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: концентрація чи диверсифікація

Марія інвестує 10 000 леїв в акції однієї компанії, які дешевшають на 40 %: вона втрачає 4 000 леїв. Раду розподіляє таку саму суму порівну між 5 емітентами з різних галузей, по 2 000 леїв. Якщо одна з інвестицій знецінюється на 40 %, а решта чотири зберігають свою вартість, Раду втрачає 800 леїв, тобто 8 % портфеля. Цифри ілюстративні.

ПОРАДА

Межі диверсифікації

Диверсифікація знижує ризик, специфічний для окремого емітента, але не усуває ринкового ризику: коли падає весь ринок, більшість інструментів можуть знецінитися одночасно.

Головне

- ◆ Вища потенційна дохідність, як правило, супроводжується вищим ризиком.
- ◆ Основні ризики — ринковий, специфічний для емітента, кредитний, ризик ліквідності, процентний, валютний та інфляційний.
- ◆ Реальну дохідність приблизно отримують, віднімаючи інфляцію від номінальної дохідності.
- ◆ Довший інвестиційний горизонт дає вам більше можливостей перечекаати тимчасові зниження.
- ◆ Диверсифікація знижує ризик, специфічний для емітента, але не усуває ринкового ризику.

Вибір брокера та відкриття рахунку

Ви дізнаєтеся, що потрібно перевірити, перш ніж обрати брокера, і які кроки слід пройти, щоб відкрити інвестиційний рахунок.

Роль брокера для інвестора-початківця

ВИЗНАЧЕННЯ

Брокер (інвестиційна компанія)

Брокер — це ліцензована інвестиційна компанія, яка надає вам доступ до ринку капіталу: відкриває вам рахунок, передає ваші заявки на виконання, веде облік ваших грошей і фінансових інструментів і звітує вам про здійснені операції.

Вибір брокера — одне з перших важливих рішень інвестора. Від нього залежать безпека операцій, витрати, які ви сплачуватимете, і якість вашого інвестиційного досвіду. Перш ніж підписувати договір, варто порівняти кілька варіантів.

Важливим аспектом є те, як зберігаються гроші та фінансові інструменти клієнтів. Правила ринку, як правило, передбачають, що активи клієнтів мають зберігатися окремо від власних активів брокера. Запитайте, як застосовується це відокремлення і які періодичні звіти про ваш залишок і активи ви отримуватимете.

Що перевірити перед вибором

- ◆ **Ліцензія НКФР** — перевірте на офіційному сайті НКФР, що компанія має ліцензію на ті види діяльності, які вам пропонує. Не покладайтесь лише на рекламні заяви.
- ◆ **Статус учасника BIMx** — щоб купувати інструменти, які пройшли лістинг на Міжнародній фондовій біржі Молдови, брокер має бути допущений як учасник біржі. Перелік учасників публікується на bimx.md і доповнюється в міру допуску брокерів.
- ◆ **Комісії та тарифи** — комісія за угоду, можлива мінімальна комісія, плата за обслуговування рахунку, збори за поповнення та виведення коштів.

- ◆ **Доступні ринки та інструменти** — на яких ринках ви можете торгувати і які типи інструментів вам доступні.
- ◆ **Платформа та спосіб подання заявок** — онлайн-платформа, мобільний застосунок, телефон або особистий візит до офісу.
- ◆ **Прозорість інформації** — договір, перелік тарифів і повідомлення про ризики мають бути зрозумілими та легкодоступними.
- ◆ **Обслуговування клієнтів** — наскільки легко отримати відповіді, якою мовою і якими каналами.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: порівняння комісій

Ви хочете укласти угоду на 5 000 леїв. Брокер А стягує 0,6 % від суми, але не менше ніж 50 леїв. Брокер В стягує 0,4 %, але не менше ніж 40 леїв. У брокера А 0,6 % від 5 000 леїв — це 30 леїв, але застосовується мінімум, тож ви сплачуєте 50 леїв. У брокера В 0,4 % — це 20 леїв, але застосовується мінімум у 40 леїв. За угоди на 50 000 леїв у брокера А витрати становили б 300 леїв, а в брокера В — 200 леїв. Цифри ілюстративні й не відображають тарифів жодного реального брокера.

ПОРАДА

Лише через учасників біржі

Допуск брокерів на BIMx розпочався 28 вересня 2026 р. Ліцензія НКФР не означає автоматичного доступу до BIMx: запитайте брокера, чи він уже є учасником біржі або на якому етапі допуску перебуває.

УВАГА

Остерігайтеся неліцензованих суб'єктів

Уникайте осіб чи платформ, які зв'язуються з вами без вашого запиту, обіцяють гарантований дохід або просять переказати гроші на особисті рахунки. Завжди перевіряйте ліцензію в НКФР, перш ніж переказувати будь-яку суму.

Кроки для відкриття рахунку

Конкретна процедура відрізняється залежно від брокера, але загалом відкриття інвестиційного рахунку передбачає такі кроки:

01

Ідентифікація

Ви пред'являєте чинний документ, що посвідчує особу, а брокер перевіряє вашу особу відповідно до правил «Знай свого клієнта» та запобігання відмиванню коштів.

02

Заповнення персональних даних

Ви надаєте контактні дані, інформацію про джерело коштів і, на вимогу брокера, інші підтвердні документи.

03

Оцінювання профілю інвестора

Ви відповідаєте на запитання анкети про ваші знання, досвід, фінансовий стан та інвестиційні цілі.

04

Підписання договору

Ви уважно читаете договір, перелік тарифів і повідомлення про ризики, а потім підписуєте.

05

Поповнення рахунку

Ви переказуєте гроші на рахунок, зазначений брокером, зазвичай банківським переказом з рахунку, відкритого на ваше ім'я.

06

Доступ до платформи

Ви отримуєте дані для входу й можете стежити за залишком і активами, а згодом — подавати заявки.

Профіль інвестора: чому це важливо

Анкета профілю — не проста формальність. Вона допомагає брокерові зрозуміти, чи підходять вам певні інструменти або послуги, а вам — поміркувати над власними цілями й толерантністю до ризику.

Запитання профілю	Чому воно важливе
Яка мета інвестиції?	Довгострокове заощадження та швидкий зарібок потребують різних підходів
Який інвестиційний горизонт?	Гроші, які знадобляться вам найближчим часом, не варто наражати на значні коливання
Який у вас досвід?	Складні інструменти потребують додаткових знань
Скільки ви могли б утратити без шкоди для свого добробуту?	Показує реальну здатність витримувати збитки

ПОРАДА

Відповідайте чесно

Не «прикрашайте» відповіді, щоб отримати доступ до більшої кількості інструментів. Правильний профіль захищає вас. Інвестуйте лише ті гроші, які не знадобляться вам найближчим часом, і тримайте окремо резервний фонд на непередбачені випадки.

Головне

- ◆ Брокер — це ліцензована інвестиційна компанія, через яку ви отримуєте доступ до ринку капіталу.
- ◆ Перш ніж обрати брокера, перевірте ліцензію на сайті НКФР, комісії, платформу та прозорість інформації.
- ◆ Для інструментів, що пройшли лістинг на BIMx, оберіть брокера, допущеного як учасник біржі; перелік учасників розміщено на bimx.md.
- ◆ Порівнюйте витрати для сум, якими ви плануєте торгувати, враховуючи й мінімальні комісії.
- ◆ Відкриття рахунку включає ідентифікацію, оцінювання профілю інвестора, підписання договору та поповнення рахунку.
- ◆ Заповнюйте профіль інвестора чесно — він допомагає вам уникати невідповідних інструментів.

Типи заявок і перша угода

Ви дізнаєтеся, чим відрізняються ринкові, лімітні та стоп-заявки, і крок за кроком пройдете першу угоду з урахуванням усіх витрат.

Що таке заявка

ВИЗНАЧЕННЯ

Біржова заявка

Заявка — це доручення, яке ви даєте брокерові купити або продати фінансовий інструмент. У заявці, як правило, зазначають **інструмент, напрямок** (купівля чи продаж), **кількість, тип заявки**, за потреби **ціну і строк дії**.

Обраний тип заявки визначає, наскільки ви контролюєте ціну і наскільки певним є виконання заявки. «Найкращого» типу заявки для всіх ситуацій не існує; кожен має свої переваги й обмеження. Доступні типи заявок можуть відрізнятися залежно від ринку та брокера.

Основні типи заявок

Тип заявки	Як працює	Перевага	Обмеження
Ринкова заявка	Виконується негайно за найкращими цінами, наявними в книзі заявок	Швидке виконання за наявності зустрічної сторони	Ви не контролюєте остаточну ціну, особливо за низьколіквідними інструментами
Лімітна заявка	Ви купуєте за ціною, не вищою за ліміт, або продаєте за ціною, не нижчою за ліміт	Ви контролюєте ціну	Заявка може залишитися невиконаною або бути виконаною частково
Стоп-заявка	Активується, коли ціна досягає встановленого рівня (ціни активації), і стає ринковою або лімітною заявкою залежно від умов	Може обмежити збитки або автоматизувати рішення	Після активації ціна виконання може відрізнитися від стоп-рівня

Поширений приклад стоп-заявки — заявка stop-loss: ви володієте акціями, купленими по 50 леїв, і встановлюєте заявку на продаж з активацією на рівні 45 леїв. Якщо ціна знижується до 45 леїв, заявка активується й намагається продати акції, обмежуючи збиток. Проте на ринку з різкими коливаннями продаж може відбутися нижче за 45 леїв.

ПОРАДА

Лімітна заявка — друг початківця

За інструментами з невеликою кількістю заявок у книзі та широким спредом лімітна заявка захищає вас від неприємної несподіванки — виконання за ціною, що суттєво відрізняється від очікуваної.

Перша угода крок за кроком

01

Перевірте доступний залишок

Переконайтеся, що на рахунку достатньо грошей для оплати суми угоди та комісій.

02

Проаналізуйте інструмент і книгу заявок

Прочитайте інформацію, оприлюднену емітентом, перегляньте ціни попиту та пропозиції й доступні обсяги.

03

Оберіть тип заявки, ціну та кількість

Вирішіть, чи використовуватимете ринкову або лімітну заявку, і встановіть строк її дії.

04

Перевірте та подайте заявку

Ще раз перегляньте всі деталі, особливо напрямок (купівля/продаж), кількість і ціну, а потім підтвердьте.

05

Стежте за виконанням і підтвердженням

Перевірте, чи заявку виконано повністю, частково чи не виконано зовсім, і збережіть підтвердження, отримане від брокера.

06

Дочекайтеся розрахунків

Після розрахунків інструменти реєструються на ваше ім'я в обліку центрального депозитарію.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: купівля за лімітною заявкою з урахуванням усіх витрат

Андрей має на рахунку 10 000 леїв. У книзі заявок найкраща ціна пропозиції — 31,00 лея, а найкраща ціна попиту — 30,40 лея. Андрей подає лімітну заявку на купівлю 300 акцій за ціною не вище 30,80 лея. Заявка не виконується одразу. Згодом продавець погоджується на 30,80 лея, і заявку виконано повністю. Сума угоди: $300 \times 30,80 = 9\,240$ леїв. Ілюстративна комісія 0,5 %: 46,20 лея. Загальні витрати: **9 286,20 лея**. Залишок на рахунку: 713,80 лея. Щоб операція була прибутковою після сплати комісій, ціна має зрости настільки, щоб покрити й комісію за продаж. Цифри ілюстративні.

Розрахунок витрат і точки беззбитковості

ЗАГАЛЬНІ ВИТРАТИ НА КУПІВЛЮ

Загальні витрати = Кількість × Ціна виконання + Комісії та збори

Перевірте в переліку тарифів брокера всі застосовні витрати, зокрема можливі мінімальні комісії.

Продовжимо приклад: якби Андрей згодом продав ці 300 акцій по 31,50 лея, він отримав би 9 450 леїв, з яких утримується ілюстративна комісія за продаж 0,5 %, тобто 47,25 лея. Чиста сума: 9 402,75 лея. Чистий прибуток: $9\,402,75 - 9\,286,20 = 116,55$ лея до оподаткування. Без комісій прибуток становив би 210 леїв; витрати зменшили результат майже вдвічі.

УВАГА

Типові помилки під час перших заявок

До найпоширеніших помилок належать: плутанина між купівлею та продажем, неправильна цифра в кількості чи ціні, використання ринкової заявки за інструментом із широким спредом і нехтування комісіями під час дрібних угод. Перевіряйте двічі, перш ніж підтвердити. Інформація має освітню мету і не є інвестиційною рекомендацією.

Головне

- ◆ У заявці зазначають інструмент, напрямок, кількість, тип, за потреби ціну та строк дії.
- ◆ Ринкова заявка забезпечує швидке виконання, але не контролює ціни; лімітна заявка контролює ціну, але може залишитися невиконаною.
- ◆ Стоп-заявка активується в разі досягнення ціни активації й може використовуватися для обмеження збитків, проте не гарантує ціни виконання.
- ◆ Загальні витрати на угоду включають комісії, які зменшують чистий прибуток, особливо за невеликих сум.
- ◆ Уважно перевіряйте кожну заявку перед поданням і зберігайте підтвердження від брокера.

❗ Матеріал має виключно освітній характер. Він не є інвестиційною рекомендацією, юридичною чи податковою консультацією. Числові приклади є умовними.